

KOLUMNI

Epäonnisisissa olosuhteissa lähes kenestä vain voi tulla pahan pyhyiden uhri

Uskonnolliset ääriliikkeet kehittyvät joskus pahanlaatuiseen suuntaan. Äärimuotona tunnetaan joukkoitsemurhiin tai surmaväkivaltaan johtaneet kultit, kirjoittaa psykiatri Hannu Lauerma.

Teksti [Hannu Lauerma](#) Kuvat [Suvi Elo](#)

14.12.2024 Apu

RAJAT USKONTOJEN, lahkojen ja kulttien välillä eivät ole veitsenteräviä, ja jo nimityksen valikoituminenkin itsessään voi kertoa luokittelijan suhteesta tiettyyn ryhmäilmiöön. Perinteisen jaottelun mukaan lahkot ovat erkaantuneet jostain valtauskonnosta, kun taas kultit syntyvät itsenäisemmin, ja karismaattisen johtajan asema on niissä yleensä vielä vahvempi kuin lahkoissa.

Uskonnolliset ääriliikkeet kehittyvät joskus myös pahanlaatuiseen suuntaan, mikä ilmenee jäsenten taloudellisena, sosiaalisena ja seksuaalisena riistämisenä. Äärimuotona tunnetaan joukkoitsemurhiin tai ulospäin suuntautuvaan surmaväkivaltaan johtaneet kultit, joita on esiintynyt kaikissa maanosissa ja halki historian.

”Huhujen tai väitteiden mukaan korpelalaiset suunnittelivat ihmisuhriakin osaksi menojaan, mutta todisteita tästä ei ole esitetty”

SUOMESSA PISIMMÄLLE kehittyi niin sanotun unissasaarnaamisen ympärille kasvanut åkerblomilaisuus, jonka hartaan uskovainen ydinryhmä oli vähällä onnistua murhaamaan ”profetissa” **Maria Åkerblomin** käskystä nimismies **Weneliuksen** sisarineen. Kultin

toimet saatiin aikanaan erittäin tarkoin dokumentoiduiksi. Sitä onkin analysoitu paljon alkaen jo **Aarni Voipion** teoksesta *Profeettoja ja valheprofeettoja* (WSOY) vuodelta 1927.

Torniojokilaakson korpelalaisuus taas muistutti enemmän lahkoa. Sen kehittäjien ja kannattajien hurmosuskonnollinen joukko oli lohkoutunut ryhmästä, joka oli jo aiemmin irtaantunut lestadiolaisuudesta, kun kaikkein fanaattisimmat persoonat muodostivat oman lahkonsa. Joidenkin huhujen tai väitteiden mukaan korpelalaiset suunnittelivat ihmisuhriakin osaksi menojaan, mutta todisteita tästä ei ole esitetty.

”Kirjoittaja esittelee aivan tuoreen lounaissuomalaisen liikkeen, jonka jäljiltä saattaa vieläkin olla odotettavissa oikeudenkäyntejä.”

AIEMMIN DEKKAREITA julkaissut **Tuire Malmstedt** kuvaa pahanlaatuisiin kultteihin keskittyneessä tuoreessa teoksessaan *Kaikki valta maan päällä* (Aula & Co) lyhyesti myös åkerblomilaisuutta. Ratkaisu on hyvä, koska liike käy hyvin pahanlaatuisen kultin perusmallista. Uutena kirjoittaja esittelee aivan tuoreen lounaissuomalaisen liikkeen, jonka jäljiltä saattaa vieläkin olla odotettavissa oikeudenkäyntejä, vaikka yhden testamentin mitätöinnistä onkin jo tullut lainvoimainen päätös. Lopulta itse Jumalaksi tekeytyneen johtohahmon on katsottu saaneen julmalla ja pitkäkestoisella uskonnollisella manipuloinnilla psyykkisesti sairastuneen naisen muuttamaan testamenttiaan. Prosessin helpottamiseksi naiselta evättiin psykykenlääkitys.

Pidän teosta suositeltavana, vaikka vieroksun kirjoittajan tekniikkaa, jossa kidutetun keskushahmon oletettuja mielenliikkeitä kuvataan dramatisoiden ne hänen sanoikseen. Vaikka häntä ei tällä menetelmällä saateta huonoon valoon, näkisin mieluummin, että kuolleet jätettäisiin rauhaan. Kerrontatapa on yleistynyt, mutta tieto- ja kaunokirjallisuuden sekoittamisessa on ongelmansa.

Kaikki valta maan päällä on kuitenkin hyvä muistutus siitä, että epäonnisisissa olosuhteissa lähes kenestä vain voi tulla pahan pyhyyden uhri. Aiheesta laajemmin kiinnostuneille suosittelen myös **Terho Miettisen ja Raija Pellin** tietokirjaa *Harhaanjohtajat – Vahvassa uskossa* (Docendo).

PUHEENAIHEET

ILMIÖT

KOLUMNIT

RIKOS

MIELENTERVEYS

KIRJALLISUUS

HISTORIA

USKONTO

Lue lisää

360 USKONNON TRAUMAT

Seitsemän lapsen äiti Miina otti haulikon ja paineli metsään, kun ei enää kestänyt – Epäterve uskonnollisuus voi ajaa uhrin epätoivoon ja itsetuhoon

8 MIN

PUHEENAIHEET

Kyllikki Saari nousee taas kuolleista – Uutuuskirja pureutuu KRP:n tutkinta-aineiston kummallisuuksiin, kuten unen- ja selvänäkijöiden lausuntoihin

KOLUMNI

Uskonnolliset instituutiot käyttävät valtaa ihmisiin – niiden kritisoiminen ei ole sama kuin uskon kritisoiminen

360 YSTÄVÄ SÄ POIKIEN

Robin Bergström, 18, ajattelee, ettei pääse taivaaseen ilman Jeesusta – Keitä ovat nuoret miehet, jotka alkoivat yhtäkkiä uskoa Jumalaan?

